

Ulanec J. Wonak piše svojemu prijatelju iz budimpeštanske bolnišnice dne 29. decembra 1914 med drugim to-le:

Pri našem 7. ulanskem polku je služil četovodja Franjo Hribar, doma nekje s Kranjskega. Pred vojno je bil v Ključu v Bosni. Med vojaki je bil silno priljubljen, ker je kot podčastnik kakor brat skrbel za svoje tovariše; ako je bil ubit kak mož njegovega eskadrona, je žaloval za njim kakor za lastnim bratom. V vojni službi je bil neumoren, vstrajen, skrajno požrtvovalen, hraber in spreten, da malo takih. Pod njegovim vodstvom smo vselej sijajno izvršili naloženo nam nalogo. Posebno pa je tega izrednega mladeniča odlikovala njegova vedno vesela nprav. Vedno se je držal na smeh in vedno je prepeval, naj je bil kjerkoli. Tudi sam si je zlagal vojaške pesmi in jih prepeval. Tako je bilo tudi nekega dne, ko smo pod njegovim vodstvom jездili poizvedovat. Bilo nas je osem mož. Hribar je zopet pel svoje pesmi, ko nenadoma opazi znaten oddelek Rusov. Niti za hip ne pomišlja, namreč nam da svoja povelja in čez par minut obkolimo Ruse in jih prisilimo k udaji. Bilo jih je 75. Za ta čin smo bili predlagani v odlikovanje, katero gotovo dobimo. Le žal, da glavni junak — Hribar najbrže ni dočkal odlikovanja, ker sem ga videl v Budimpešti tekel bolnega. Kako je želel, da bi še kdaj videl ljubi domači kraj in da bi bil v domači zemlji pokopan. A ta želja se mu ni izpolnila, umrl je v bolnišnici v tujem mestu, umrl za domovino, ki ji je tako vneto in junaško služil. Njegovi bojni tovariši mu bomo v svojih srcih ohranili ljub in slaven spomin.

Avstrija oživljena!

Veseli, vzradostljivi čuti zamorejo in morajo prevzemati vsakega Avstrijca, vsakega domorodca, kateri zna vrednostno vpoštevat i današnji dan — vkljub jako kočljivim okoliščinam — vrednost naše države in vrednost narodnosti, h kateri posameznik pripada. Huda skušnjava — da ne rečem skušnjava — prišla je nad našo ljubo Avstrijo. Mi, ki smo sedanj i čas doživeli, smo priče dogodkov, kakoršnih svetovna zgodovina nima zabilježenih. Nočem govoriti tukaj o zunanjih državah, temuč samo o naši Avstriji, katero ljubite Vi, kakor jaz, kateri sem te vrstice napisal.

Ni je države na svetu, ki bi med svoje podanike štela toliko narodnosti kakor Avstrija. To smelo trdim, in kdor mi hoče oporekati, služi mu naj blagohotno v naslov uredništvo „Stajerca.“ Lepo število nas je v skupnem domu. Ko gre nam dobro ali vsaj tako „kako že je,“ posameznikom bi rekel: „izvrstno“, takrat se pač „višji“ včas na „nižjega“ nekako malomarno ozira. Ravno tako narod na narod, ker po mojih mislih je skupina ljudi, ki tvori narod ali pleme, v ravnokakem razmerju z drugim narodom, ki je rodni brat skupnega domovja — Avstrije. Govoriš toraj ti, dragi mi sodržavljan slovenski, nemški, italijanski ali kakoršensibodi avstrijsko-ogreki jezik, prijatelj si mi, kakor so si prijatelji in tovariši naši vrl i vojaki, ki se sedaj tam na bojišču ne ločijo v posamezne skupine avstrijskih narodov, temuč celotne skupine Avstrije, naše skupne domovine, naše skupne domače hiše, ki ima cesarski napis: Cesarstvo habsburško.

Da smo mi vsi otroci doma iz ene in iste hiše, da se poznamo in vemo eden drugega po imenu klicati, to je stara, znana stvar, a da se kljub raznoličnosti jezika znamo tudi popoln i razumeti, to je šele sedanja vojska pokazala, ki ni le združila Avstrijo v vrstah svojih vojakov, temuč tudi pokazala svoj hišni red doma, kjer so ostali tisti, ki siicer ne branj ijo domovine s svojimi osebnimi telesnimi močmi, a branj ijo z osebnim zatajevanjem, z mnogimi krvavimi in gmotnimi žrtvami in ki izkazujejo ljubezen do domovine na tak način, da se zamore primerjati junaškim činom naših junakov na bojiščih — bodisi na severu ali na jugu.

Naši prevzetni sovražniki so Avstrijo presneto podcenili; mislili so si jo kot državo, ki je vled notranjih narodnostnih preprirov že itak „pri kraju kruha“ ali pa „oberštajersko“: Auf

der Krepierbank. Oha! Koj prva mobilizacija že je dokazala, da so se naši nasprotniki hudo zaračunali, presenetili so se „premiljonsko“, toda nas „prave in pristne Avstrijce“ je to vzradostilo do dna srca. In kdo bi tudi ne ubogal svojega sivolasega očeta, skrajno potrpežljivega starčka, miroljubnega hišnega gospodarja? Vsak ud družine je z navdušenjem poslušen, ako ga poziva tak gospodar, ako mu veleva tak hišni oče, kadar se gre za blagor naše domače hiše — ljube Avstrijce.

Pokažite mi na vesoljnem svetu kaj enacega! Kolikor mi je zgodovina znana, se sličnega dosedaj še ni primerilo! Da bi država ki je na zunaj bila razupita kot „na znotraj prha“ — „nedina“ pokazala na zunaj tako moč edinosti in vzajemnosti, o tem so se pač premočno zmotili najbolj prebrisani diplomatje vseh držav, ki morebiti že danes srčno obžalujejo svojo prevaro ali pa v doglednem času do izpregleda svoje zmote dospejo.

Ako bi tudi v naši sedanji obrambni vojski ničesar drugega ne dosegli, s ponosom smemo Avstrijci reči, da razumemo v vseh naših jezikih geslo našega presvitlega cesarja: Viribus unitis! t. j. s združenimi močmi, bodisi tam na krvavem bojišču ali na domačem zemljišču.

Avstrija je edina in ostane edina, razvijala se bode v svoji notranjosti po državljansko-narodnih zakonih in potrebščinah, ne oziraje se na zunanje sovražnike, ki ji miren razvoj ne privoščijo. Sedanja huda vojska je pokazala in dokazala, da Avstriji še ni usojena smrt, temuč da je in ostane Avstrija, qua est et erit in orbe ultima. Aleluja! — t —

Nezačuvene sleparije pri vojaških dobavah.

Domobransko divizijsko sodišče na Dunaju razpravlja sedaj z več slučaj i zaradi nezačudenih sleparij pri vojaških dobavah. V prvi vrsti gre se za dobavo obnvala, katero je bilo narejeno iz papirnatih odpadkov in različnih drugih usnjatih surogatov. Ni treba nam povdarjati, da tako ravnanje ni samo goljufivo, temuč tudi da vojno moč armade zelo oslabi. Vled tega je bilo vojaško sodišče primorano, da poseže vmes. Zapri so več oseb na Dunaju in v provinci in poizvedbe se še nadaljujejo z največjo strogostjo in brezobzirnostjo.

Sleparije so zakrivali mnogoteri agentje in dobavniki (liferanti) z usnjem. Vsi ti ljudje so goljufali vsak na svoj način in na svoj račun.

Značilna so imena: Feibich Rosenblatt, agenta Rado in Guth. Feibich Rosenblatt je imel dati vojaški upravi 12.000 parov čevljev. Komisija je takoj konstatirala, ko je blago prevzela, da so čevlji narejeni iz manjvrednega blaga. Tako poroča cenzurirani „Neues Wiener Journal.“

Izvršilo se je že mnogo preiskav dunajskega bramborskega divizijskega sodišča proti tem goljufom. Mnuzijo se pa nove aretacije, ker se ni samo na Dunaju sleparilo temuč tudi na Ogrskem in ne samo pri dobavi čevljev, ampak tudi pri dobavi perila, pneumatikah za automobile, pri žitu in pri krmilih. Zanimivo pri tem je, da imajo vsi ti ljudje kakor na Ogrskem tudi pri nas posebno zveneca imena, ki ne izdelujejo čevljev sami, ampak so le mali prodajalci usnja in čevljev ali pa samo agentje, vsi skupaj za brez premoženja. Dosedaj se je doglalo kakih 30 tisoč parov ničvrednih čevljev. Preiskava je precej zapletena, ker posamezni „liferantje“ sploh niso stali v direktni zvezi z vojaško upravo, pač pa so dobavljali blago preprekujem, ki so ga oddajali vojaštvu. Na ta način se je blago seveda jako podražilo. Zapri „liferantje“ se izgovarjajo, da so svojim dobaviteljem naročili blago natančno po predpisih. Tako se zagovarja tvrda Seemann in Rosenbaum, ki je izročila izgotovitev čevljev tovarni Wasatko v Saaru, ki sama že od nekaj dobavlja čevlje za vojaštvo, pa dosedaj ni bilo nobenih pogrškov najti na blagu. Preiskava bo morala dognati, kdo da je pravzaprav kriv. Dunajska policija ima mnogo dela, pa tudi zelo zanimive dokaze; poslala je namreč svoječasno 30 stražnikov s sanitetnimi psi na bojišče in vsi ti 30 policajev imeli so

čevlje, v katerih je bil papir ali polusnje. Čevljev je bilo seveda po enodnevni ali kvečjemu dvadnevni hoji konec. Kakor poroča „Reichspost“, so dosedaj zapri kakih 40 „liferantov“ čevljev. Lepa svinjarija!

Vojaške zadeve.

Pravice vojakov in njih svojcev.

1. Kaj dobe družine v poklicanih?

Družine v poklicanih imajo pravico do gotove podpore. Vaseeno pa je, če je možki v poklican ali navadni dolžni vojaški službi ali pa kot črnovojnik.

Kdo je opravičen, zahtevati podporo?

K družini spadajo v vsakem slučaju žena in otroci, potem pa tudi starši, staršev starši (stari oče in stara mati) in tasti in tašče, mačehe in očmi, bratje in sestre, kakor tudi nezakonski otroci.

Žena in otroci dobe tudi tedaj podporo, če žive v inozemstvu. Ostali dobe podporo samo, če žive v Avstriji.

Toda samo sorodstvo s v poklicancem še ne zadostuje, da se izplačuje podpora. Opravičeni do podpore so samo tisti družinski člani, katerih življenska preskrba je bila do zdaj bistveno odvisna od delavskega dohodka v poklicanca. Če je torej član, ki spada k družini, deloma še pridobitve zmožen (zmožen, da si pridobi z delom kaj denarja za svojo življensko preskrbo) ali če je deloma že pridobitve zmožen in nekaj zaslužil, toda nič več toliko ali še ne toliko, da bi se sam popolnoma preskrboval s življenskimi potrebščinami, mu gre podpora. Tako so n. pr. starši v poklicanega, ki imajo nekaj majhnega zaslužka, ali bratje in sestre v poklicanega, ki dobivajo plačo kot učenci (n. pr. mizarški, krojaški, čevljarski itd. učenci), opravičeni zahtevati podporo, če je v poklicanec do zdaj storil zanje toliko, da je njihova življenska preskrba bila bistveno odvisna od njegovega zaslužka.

Podpora se ne izplača tako dolgo, dokler dobiva v poklicanec gotov dohodek ali plačo, ali če je v tako dobrih imovinskih in pridobitvenih razmerah, da ni zaradi njegovega v poklicca življenska preskrba tistih, ki pripadajo dotični družini, nič ogrožena. O tem, če je to prav, se čujejo razne pritožbe.

Če se medtem, ko v poklicanec služi, razmere dotičnega, njegovi družini pripadajočega člana izpremene, ali če v poklicanec ne dobiva več dohodka ali plače, potem se more tisti, katelega zahteve do podpore so bile že enkrat odklonjene, ponovno zglasiti s prošnjo.

Kakšna je podpora?

Kot podporo dobiva vsak posameznik, ki je opravičen do podpore 1) dnevni podporni, k življenski preskrbi spadajoči donesek in 2) dnevni podporni najemniški (stanarinski) donesek.

Samo tisti ne dobiva nobene podpore za življensko preskrbo, kdor živi v lastni hiši ali kdor živi v hiši, ki je lastnina v poklicanega ali če živi v kakšnem javnem zavodu (kakor n. pr. ubožna hiša).

Kako visoka je podpora?

Kot podporni k življenski preskrbi spadajoči donesek določa postava za vsakega posameznega, do podpore opravičenega člana za vsak dan znesek, ki je postavljen za „vojaško vseskožno oskrbovanje za glavo (moža) in dan“. Ta znesek določi vsako leto vojno ministerstvo.

Podporni najemniški (stanarinski) donesek, ki pride še k prvemu zgoraj opisanemu, znaša polovico prvega doneska.

Otroci pod osmimi leti dobe samo polovico od obeh zgoraj navedenih podpornih doneskov.

Seveda je vseeno, so-li stanovali vsi ali samo del do podpore opravičenih s v poklicanim v enem stanovanju ali ne.

Skupna podpora (sestoječa iz podpornega k življenski preskrbi spadajočega doneska in iz podpornega najemniškega doneska) znaša toraj vled onih, v okrožniški odredbi od 12. januarja 1914 za „vojaško vseskožno oskr-